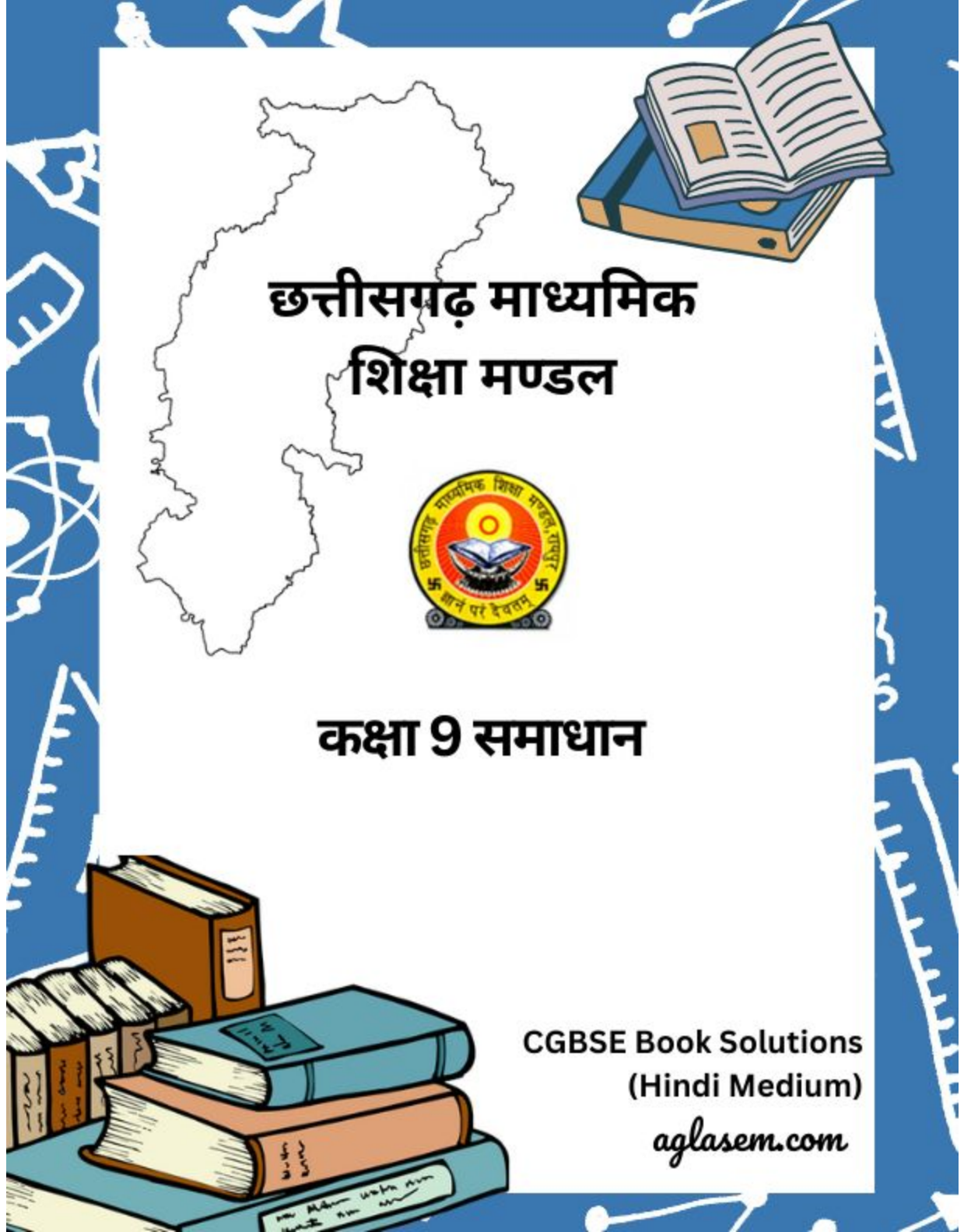

CG Board Class 9 Sanskrit Book Solutions

CGBSE Class 9 Sanskrit Solutions
Chapter - 10
विश्वबन्धुत्वम्

अभ्यासः

Page No. 47

Q.1. निम्नलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत -

(क) साम्प्रतं संसारे किं व्याप्तम् अस्ति ?

उत्तर :- साम्प्रतं संसारे अशान्ते हिंसायाः च साम्राज्यम् व्याप्तः अस्ति ।

Page No. 47

(ख) आयुधानां संग्रहः विश्वं कुत्र नयति ?

उत्तर :- आयुधानां संग्रहः विश्वं नाशं प्रति नयति ।

Page No. 47

(ग) विद्वेषस्य कारणानि कानि कानि सन्ति ?

उत्तर :- धर्मभेदः, वर्गभेदः, लिंगभेदः, जातिभेदः, वः विद्वेषस्य कारणानि सन्ति ।

Page No. 47

(घ) संसारे किमर्थं विश्वबन्धुत्वस्य आवश्यकता अस्ति ?

उत्तर :- संसारे सार्वजनहिताय सर्वजनसुखायः सर्वथा शान्तिमय जीवनाय च विश्वबन्धुत्वस्य आवश्यकता अस्ति ।

Page No. 47

(ड.) शान्तये के प्रयत्नशीलाः सन्ति ?

उत्तर :- शान्तये अनेके देशाः अनेका संस्थाः च प्रयत्नशीलाः सन्ति ।

Page No. 47

Q.2. निम्नलिखितानां पदानां लिङ्गं विभक्तिं वचनं च लिखत ।

शब्द	लिङ्ग	विभक्ति	वचन
(क) शान्तिमयाय	नपुंसकलिङ्ग	चतुर्थी	एकवचन
(ख) सम्बन्धानाम्	पुल्लिङ्ग	षष्ठी	बहुवचन
(ग) समस्याभिः	स्त्रीलिङ्ग	तृतीया	बहुवचन

(घ) कुटुम्बकम्	नपुंसकलिंग	प्रथमा / द्वितीया	एकवचन
(ड.) सुखिनः	पुल्लिंग	प्रथमा	बहुवचन

Page No. 47

Q.3. निम्नलिखितानां पदानां धातुं लकारं पुरुषं वचनं च लिखत ।

शब्द	धातु	लकार	पुरुषं	वचनम्
क) सम्भवति	सम् + भू	लट्कार	प्रथम पुरुष	एकवचनं
(ख) दृश्यते	दृश्	लट्कार	प्रथम पुरुष	एकवचन
(ग) वर्तते	वृत्	लट्कार	प्रथम पुरुष	एकवचन
(घ) कुर्यात्	कृ	विधिलिङ्ग	प्रथम पुरुष	एकवचन
(ड.) प्रवहति	प्र + वह्	लट्कार	प्रथम पुरुष	एकवचन

Page No. 48

Q.4. वर्गेषु भिन्नप्रकृतिकं पदं चिनुत ।

(क) भावः, भवति, लाभः, संघः, उद्योगः ।	=	भवति	उत्तराणि
(ख) प्रति, विश्वस्मिन्, देशे, अखिले, संसारे ।	=	प्रति	
(ग) रक्तम्, रुधिरम्, जलम्, शोणितम्, लोहितम् ।	=	जलम्	
(घ) वसुधा, वसुन्धरा, धरा, जरा, पृथ्वी ।	=	जरा	
(ड.) स्मरणीयम्, पठनीयम्, करणीयम्, आदरणीयम्, जयम् ।	=	जयम्	

Page No. 48

Q.5. कोष्ठान्तर्गतानां पदानाम् उपयुक्तविभक्तिप्रयोगेन अनुच्छेदं पूरयत ।

समाज.....(अनुशासन) उल्लंघनं विकासस्य प्रक्रियां बाधते। न केवलं समाजस्य(कल्याण), अपितु निजहिताय अपि अस्य आवश्यकता अस्ति। यदा कोऽपि(देश) अनुशासनस्य अवमाननां करोति तदा व्यवस्थायां(दुष्प्रभाव) परिलक्ष्यते। परिणामस्वरूपं सर्वत्र अराजकतायाः अव्यवस्थायाश्च(राज्य) भवति। कुत्रापि न शान्तिः भवति न च(प्रगति) अनुशासनं विना। इदमेव अस्माकं(जीवन) केन्द्रस्थमस्ति। इदं सहयोगस्य(भावना) जनयति।(एकता) स्थापयति। निस्संदेहम्(इदम्) सर्वत्र पालयितव्यम्।

उत्तर :- 1)अनुशासनस्य, 2)कल्याणाय, 3)देशः, 4)दुष्प्रभावः, 5)राज्यं, 6)प्रगतिः, 7)जीवनस्य, 8)भावनाम्, 9) एकता, 10)अस्य,।

Page No. 48

Q.6. संस्कृतभाषया अनुवादं कुरुत -

(क) अहिंसा परम धर्म है ?

उत्तर :- अहिंसा परमो धर्मः अस्ति ।

Page No. 48

(ख) सब लोग समान हैं ?

उत्तर :- सर्वे जनाः समानाः सन्ति ।

Page No. 48

(ग) भेदभाव करना गलत है ?

उत्तर :- भेदभावकरणं अनुचितमस्ति ।

Page No. 48

(घ) बन्धुत्व सुख का कारण है ?

उत्तर :- बन्धुत्वं सुखस्य कारणम् अस्ति ।

Page No. 48

(ङ.) हम सबको शान्ति के लिए प्रयास करना चाहिए ?

उत्तर :- अस्मान् शान्तेय प्रयासः करणीयम् ।

aglasem